

Dautarų dvaras – vieta, kur atgaivinama dvarų kultūra

Verčiant Dautarų dvaro (Mažeikių r.) istorijos puslapius, nori nenori dėmesys krypsta į buvusių ir esamų jo savininkų pavardes. Kadaisie Rusijos ministro pirmininko Piotro Stolypino dukrai ir jos vyrui priklausęs dvaras tarpukariu atiteko Nasvyčių šeimai: garsiam karo gydytojui pulkininkui Kaziui Nasvyčiui, čia vasarodavo ir vėliau išgarsėsiantys jo vaikai – Lietuvos radijo diktorė Undinė Nasvytytė, architektai broliai dvyniai Vytautas ir Algimantas. Naujieji Dautarų dvaro šeimininkai žinoma architektė, restauratorė Gražina Juknevičienė su vyru Antanu ne tik atgaivino Dautarų dvaro rūmus bet ir suplanavo begalę kitų darbų – baigti tvarkyti parką, kurio senieji planai rasti archyvuose, atstatyti kitus dvaro statinius. Iki šių dienų išliko rūmai, svirnas ir kumetynas. Karo metu nugriauti šie pastatai: kiaulidė, karvidė ir ledainė.

Gražina ir Antanas Juknevičiai subūrė Dautarų bendruomenę, vykdo svirno, kur bus įkurtos menininkų dirbtuvės, restauraciją.

Dautarų dvaras atgaivintas ir jau priima lankytojus

Restauruotas ir baldais apstatytas dvaras jau džiugina savininkus ir lankytojus, jame prasidėjo aktyvus kultūrinis gyvenimas. Čia laukiami ir pavieniai lankytojai, ir ekskursijos. Dautarų dvaras pritaikomas turizmui.

Po daugelio metų Dautarų dvare vėl suskambo gyva muzika - čia 2013 m. vasarą jau įvyko Dautarų festivalis, kurio metu surengti šeši koncertai. Festivalio programoje skambėjo gražiausi lietuvių ir užsienio kompozitorių vokaliniai kūriniai. 2014 m. Dautarų dvaras kviečia į festivalį „Romantinė muzika Dautarų dvare“, kurio metu įvyks trys koncertai.

Kaip namuose čia jaučiasi dalį savo vaikystės dvare praleidusi, o dabar mielai į savo vaikystės šalį sugrįžtanti bajorė, buvusi ilgametė Lietuvos radijo diktorė Undinė Nasvytytė. Iš Nasvyčių Juknevičiai dvarą ir nusipirko.

Dautarų dvaro sugrįžimas

2005 m. pradėti dvaro restauravimo darbai. Pakeistos grindys, langai, uždengtas naujas stogas, atnaujinamos sienos, atstatytas lubų tinkas su lipdyba – frizais ir rozetėmis bei atlikta daugybė kitų darbų. Pirmas aukštas yra reprezentacinis, čia buvo salės, svečių priėmimo kambariai, antras aukštas skirtas gyvenamosioms ir svečių patalpoms, pusrūsyje buvo virtuvė, kumečių valgomasis bei pagalbinių kambariai -

podėlis. Krosnys buvo baltos glazūros. Viena iš atkurtų krosnių viršuje - šeimininkės tėvų Skokauskų giminės herbas. Dvare dirbusi dailininkė restauratorė Indrė Vaičiūnaitė-Vosylė rado seniausią dekorą. Viename kambaryje ant sienos išlikęs išdažytas mažas altoriukas. Dvaro pastate planuojama įkurti nedidelę ekspoziciją, svirne - amatų centrą ir atgaivinti dvare buvusius amatus. Dvarą numatoma pritaikyti dvarų kultūros turizmui ir verslui. Šią paskirtį, anot G. Juknevičienės, lėmė nedidelis atstumas iki Mažeikių, tokios paskirties objektų nebuvimas šiame krašte. Palaipsniui tvarkoma ir dvaro teritorija. Išretinta augalija, todėl atsidengė apie dvarą esančios erdvės, buvę takai, keliai, griovių vietos. Vietovė apie dvarą labai vandeninga, tad sugalvota tvenkinių, griovių sistema, kuri vandenį surenka. Iškasus tvenkinius iš likusios žemės suformuotos kalvelės, neleidžiančios kauptis vandeniui. Parke buvo išlikusios savaiminės eglės, kelios senos drebulės, tarpukariu Nasvyčių sodinti kaštonai ir trys liepos. Parkas užsodintas naujais medeliais, nemažai prisodinta ąžuolų. Iškastieji tvenkiniai įžuvinti.

Dautarų dvaras garsėjo savo plytine: pagrindinis pastatas pastatytas iš čia degtų raudonų kokybiškų plytų, iš Dautarų plytinės plytų pastatytas ir vienas Renavo dvaro ūkinių pastatų. Čia planuojama atidaryti keramikos cechą, kuriame būtų propaguojama dvarų keramika: koklių gamyba, dekoratyvinė, suvenyrinė keramika. Atstatymo laukia kumetynas, kuriame bus apgyvendinami amatininkai.

Truputis Dautarų dvaro istorijos

Dvaro istorija siekia XIX a. vid. – XX a. pr. Dautarų dvaro pastatą statė vokiečių meistras, o apdailą kūrė meistras iš Rygos. Todėl Dautarų dvaras ir panašus į Latvijos dvarus.

Dvarą savo dukrai Marijai nupirko Rusijos ministras pirmininkas Piotras Stolypinas (1862 – 1911), ji su vyru, buvusiu diplomatu fon Bocku, dvare išgyveno dvidešimt trejus metus. Beje, aplankyti Dautaruose gyvenančios dukters 1911 m. buvo atvykęs ir pats P. Stolypinas. XIX a. pab. Dautarų dvaro sodyboje stovėjo rūmai bei dar aštuoni įvairios paskirties pastatai. Netoli Dautarų dvaro sodybos stovėjo mūrinė geležinkelio stotis, kuri išliko iki mūsų dienų.

1933 m. fon Bockų šeima dvarą pardavė garsiam karo gydytojui Kaziui Nasvyčiui, kurio šeima dvare nuolat negyveno, o atvykdavo tik vasaroti.

Kazys Nasvytis stengėsi savo dvare prikelti žemės ūkį: buvo pastatytos modernios tais laikais kiaulidės. Aplink buvę 136 hektarai žemės. Sustiprinęs ūkį, paskui siekė restauruoti dvaro pastatų vidų.

Kai Lietuvą okupavo Sovietų sąjunga, Dautarų dvaras buvo nacionalizuotas, dvaro biblioteka, autentiški baldai ir kitas turtas dingo be žinios. Sovietmečiu dvaro patalpose buvo įkurta pradinė mokykla, vykdavo kaimo vakaronės, šokiai, čia gyveno neturtingos šeimos. Vėliau apleistas dvaras ėmė nykti.

Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę, Dautarų dvaras buvo grąžintas Nasvyčiams, bet įsikurti nė kartą neremontuotame, apleistame pastate jie jau nesiryžo, todėl ir pardavė dabartiniams šeimininkams Antanui ir Gražinai Juknevičiams.

